

Βασικές αρχές για καλές βιβλιοθήκες: οδηγίες για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων

Ομοσπονδιακή Ένωση των Συλλόγων Γερμανικών Βιβλιοθηκών και Πληροφορίας – BID

Τίτλος πρωτοτύπου: **Principles for good libraries: guidelines for decision-makers**

<http://www.bideutschland.de/download/file/Guidelines%20for%20Decision-Makers%20.pdf>

Μετάφραση: Μεταφραστικό Γραφείο Καρολίνα Τακτικού

Κοινωνικός μετασχηματισμός ως αποτέλεσμα των βιβλιοθηκών

Οι βιβλιοθήκες συγκαταλέγονται μεταξύ των πιο σημαντικών παρόχων υπηρεσιών στον επιστημονικό τομέα και συνεισφέρουν θετικά στις προκλήσεις που θέτει ο γερμανικός τομέας εκπαίδευσης:

- > Δια βίου μάθηση
- > Πολιτισμική πολυμορφία
- > Κοινωνική ένταξη
- > Υπέρβαση του «ψηφιακού χάσματος»
- > Ελεύθερη πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες στην κοινωνία μας

Τα στατιστικά στοιχεία μιλούν από μόνα τους:

Με πάνω από 200 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο, οι βιβλιοθήκες είναι τα πλέον χρησιμοποιούμενα πολιτιστικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα.

- > Κάθε μέλος του γερμανικού κοινού επισκέπτεται μια βιβλιοθήκη τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο κατά μέσο όρο.
- > 670.000 άνθρωποι επισκέπτονται τις βιβλιοθήκες κάθε μέρα.
- > 11 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν κάρτα βιβλιοθήκης.
- > Περίπου 430 εκατομμύρια τίτλοι δανείζονται κάθε χρόνο από τις βιβλιοθήκες.

> Οι υπηρεσίες διαδικτύου των βιβλιοθηκών παγκοσμίως δέχονται εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο.

Η Ομοσπονδιακή Ένωση των Συλλόγων Γερμανικών Βιβλιοθηκών και Πληροφορίας – BID – διαθέτει αυτό το έντυπο για να σας παρουσιάσει μια σύγχρονη εικόνα των γερμανικών βιβλιοθηκών, καθώς και τις υπηρεσίες τους στους τομείς της εκπαίδευσης και της επιστήμης στη Γερμανία.

Μπορείτε να δείτε μια νέα πλευρά της επίδρασης που είχε στις γερμανικές βιβλιοθήκες το έντυπο «21 Καλοί Λόγοι για Καλές Βιβλιοθήκες». Σε συνδυασμό με τις παρούσες «Οδηγίες», θα έχετε κάποια σημεία αναφοράς για τις στρατηγικές αποφάσεις που πρέπει να λάβετε για τις βιβλιοθήκες, εντός των αρμοδιοτήτων σας.

Δείκτες απόδοσης και ποιότητας για βιβλιοθήκες σε πόλεις και κοινότητες

1

«Βασικές αρχές για καλές βιβλιοθήκες: οδηγίες για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων», *Συνεργασία* αρ. 1 (Απρίλιος 2012)

<http://www.goethe.de/synergasia>

Αποδοχή, σειρά παροχών, προσβασιμότητα, εγκαταστάσεις και προσωπικό - αυτές οι πέντε διαστάσεις περιγράφουν τις υπηρεσίες και την ποιότητα μιας δημόσιας βιβλιοθήκης. Με τα διαθέσιμα στοιχεία απόδοσης και τα στατιστικά στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί, καθορίστηκαν πρότυπα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις κοινωνικές τους ευθύνες μακροπρόθεσμα.

Δείκτες

1. Αποδοχή της σειράς παροχών

Η σειρά των μέσων και των υπηρεσιών που παρέχονται στη βιβλιοθήκη, βάσει των απαιτήσεων των επισκεπτών. Η αποδοχή της σειράς μετριέται βάσει της έντασης της χρήσης. Ο δανεισμός μέσων ή η χρήση των μέσων και των υπηρεσιών επί τόπου, όπως η παροχή πληροφοριών ή η αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων, είναι μορφές χρήσης της βιβλιοθήκης. Αυτές οι μορφές χρήσης υπόκεινται στην προϋπόθεση της επίσκεψης στη βιβλιοθήκη.

Δείκτης αποδοχής:

> Η βιβλιοθήκη επιτυγχάνει τουλάχιστον 3.000 επισκέψεις με φυσική παρουσία ανά 1.000 κατοίκους εντός της περιοχής της βιβλιοθήκης κάθε χρόνο.

Στο μέλλον θα υπάρχουν μέθοδοι που θα παρέχουν τυποποιημένη και αξιόπιστη μέτρηση των εικονικών επισκέψεων στη βιβλιοθήκη, με άλλα λόγια, τη χρήση των διαδικτυακών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης (χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων, e-book κ.λπ.). Τα αρχικά αποτελέσματα δείχνουν ότι αυτές οι εικονικές επισκέψεις θα είναι τουλάχιστον στην ίδια κλίμακα με τις φυσικές επισκέψεις. Οι μαθητές είναι μια πολύ σημαντική ομάδα-στόχος για τη βιβλιοθήκη ως εκπαιδευτικό ίδρυμα. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην αποδοχή που δείχνουν στη σειρά των παροχών.

Δείκτης αποδοχής στους μαθητές:

> Τουλάχιστον το 60 % των μαθητών στην περιοχή της τοπικής αρχής είναι ενεργοί χρήστες της δημόσιας βιβλιοθήκης. Η ικανοποίηση των επισκεπτών ερευνάται τακτικά – τουλάχιστον κάθε δύο χρόνια - μέσω ερευνών. Για τους ενήλικες άνω των 18 ετών, η αξιολόγηση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης γίνεται βάσει μιας κλίμακας με την εξής βαθμολογία: πολύ καλή, καλή, ικανοποιητική, επαρκής και μη ικανοποιητική.

Δείκτης για την ικανοποίηση των επισκεπτών:

> Πάνω από το 90% των επισκεπτών βαθμολογούν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης ως καλές ή πολύ καλές.

Για τα παιδιά και τους νέους η αξιολόγηση συγκεντρώνεται στην εξής κλίμακα: καλές, ικανοποιητικές και κακές.

Δείκτης ικανοποίησης επισκεπτών για παιδιά και νέους:

> Πάνω από το 75 % των παιδιών και των νέων βαθμολογούν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης ως καλές.

2. Σειρά παροχών

Οι βιβλιοθήκες παρέχουν όλα τα τελευταία πολύμορφα μέσα, που εκτείνονται από τα έντυπα έως τα οπτικοακουστικά και τα ηλεκτρονικά μέσα.

Εγγυώνται την πρόσβαση σε καινοτόμες μορφές μέσων, όπως τα ψηφιακά μέσα και οι διαδικτυακές εκδόσεις. Η ποιότητα της παρεχόμενης σειράς μέσων υποδεικνύεται από το πόσο σύγχρονα είναι καθώς και από το πόσο μεγάλο εύρος έχουν.

Δείκτες ποιότητας σειράς παροχών:

- > Η βιβλιοθήκη ενημερώνει το 10% της σειράς μέσων της κάθε χρόνο.
- > Η βιβλιοθήκη παρέχει 2.000 μονάδες μέσων ανά 1.000 κατοίκους εντός της αντίστοιχης περιοχής, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- > Η βιβλιοθήκη συμπληρώνει τη σειρά κατάταξής της, λαμβάνοντας μέρος στα συστήματα διαδανεισμού και ανταλλαγής μέσων και εγγράφων (εξωτερικό και περιφερειακό σύστημα διαδανεισμού). Αυτά τα στατιστικά στοιχεία πρέπει να ενημερώνονται σε ό,τι αφορά τις καινοτόμες μορφές μέσων, όταν διατίθενται επαρκείς πληροφορίες.

3. Προσβασιμότητα

Η χρήση της σειράς κατάταξης της βιβλιοθήκης εξαρτάται από την προσβασιμότητά της, όχι μόνο σε εικονικό επίπεδο αλλά και σε φυσικό. Οι βιβλιοθήκες προσανατολίζουν την προσβασιμότητά τους, με άλλα λόγια τις ώρες λειτουργίας τους, στις μεταβαλλόμενες συνθήκες ζωής και τις συνήθειες των επισκεπτών τους (π.χ. επαγγελματίες, μαθητές ολοήμερου σχολείου, φοιτητές, επιστημονικοί ερευνητές). Είναι πολύ σημαντικό οι ώρες λειτουργίας να είναι φιλικές προς τις οικογένειες.

Δείκτης προσβασιμότητας:

- > Οι ώρες λειτουργίας μιας δημοτικής βιβλιοθήκης καλύπτουν τουλάχιστον το 75% των μέσων ωρών λειτουργίας των τοπικών καταστημάτων.

Η τοποθεσία της βιβλιοθήκης (υποκατάστημα ή κινητές βιβλιοθήκες) επιλέγεται έτσι ώστε να συνδέεται με άλλες δημόσιες λειτουργίες και χώρους (ψώνια, εκπαίδευση, ψυχαγωγία) και να εξυπηρετείται από τις τοπικές δημόσιες συγκοινωνίες. Αυτό τις κάνει προσβάσιμες σε μέλη του κοινού με περιορισμένη κινητικότητα.

Δείκτης προσβασιμότητας:

- > Η απόσταση από τη βιβλιοθήκη είναι μικρότερη από 2 χιλιόμετρα για το 75% τουλάχιστον του πληθυσμού μιας πόλης.

4. Χώρος

Οι δημόσιοι χώροι χαρακτηρίζουν μια κοινότητα. Προσδίδουν ταυτότητα, διευκολύνουν την ταυτοποίηση και έχουν πολιτισμική αξία. Οι βιβλιοθήκες είναι οι δημόσιοι χώροι που έχουν εύκολα την υψηλότερη επισκεψιμότητα σε μια κοινότητα. Χρησιμεύουν ως ζωηρά σημεία συνάντησης, μέρη εκμάθησης και εργασίας

για άτομα και ομάδες. Ο ελκυστικός σχεδιασμός του χώρου αντικατοπτρίζει αυτή τη λειτουργία ως δημόσιος χώρος. Ο διαθέσιμος χώρος και η επίπλωση πρέπει να ταιριάζουν με τις λειτουργίες μιας βιβλιοθήκης.

Δείκτης παρεχόμενου χώρου:

> Τουλάχιστον 60 τετραγωνικά μέτρα ανά 1.000 κατοίκους εντός της αντίστοιχης περιοχής διατίθενται για τη βιβλιοθήκη ως δημόσιος χώρος.

5. Ανθρώπινοι πόροι και ανάπτυξη

Οι βιβλιοθήκες είναι εγκαταστάσεις που παρέχουν υπηρεσίες, στις οποίες εμπλέκονται σε μεγάλο βαθμό άνθρωποι. Γι' αυτό το λόγο, το κατάλληλο προσωπικό είναι βασικό στοιχείο. Για να παρέχουν μια ολοκληρωμένη σειρά υπηρεσιών, οι βιβλιοθήκες απασχολούν προσωπικό πλήρους απασχόλησης με ειδικά προσόντα, διασφαλίζοντας ότι αυτό το προσωπικό θα αποκτά συνεχώς κι άλλα προσόντα. Στα στοιχεία που παρατίθενται, θεωρείται ότι χρησιμοποιείται σύγχρονη τεχνολογία.

Δείκτης ανθρώπινων πόρων

> 0,33 θέσεις πλήρους απασχόλησης για κάθε 1.000 κατοίκους εντός της αντίστοιχης περιοχής παρέχονται στις εγκαταστάσεις της βιβλιοθήκης (ή 1 μέλος πλήρους απασχόλησης του προσωπικού διατίθεται για κάθε 3.000 κατοίκους).

Δείκτης ανάπτυξης του προσωπικού

> Τουλάχιστον το 3% των διαθέσιμων εργάσιμων ημερών ανά εργαζόμενο επενδύονται κάθε χρόνο στη συνεχή εξειδίκευση του προσωπικού (6 εργάσιμες ημέρες εάν ο εργαζόμενος δουλεύει πενθήμερο). Τα απαραίτητα έξοδα για τα υλικά καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης

Δείκτες απόδοσης και ποιότητας για πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες

Οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και οι βιβλιοθήκες στα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών (τεχνικά πανεπιστήμια) είναι ιδρύματα που σχεδόν παντού χρηματοδοτούνται από το κράτος. Διευκολύνουν και στηρίζουν την επιστημονική έρευνα, την επιστημονική διδασκαλία, τις πανεπιστημιακές σπουδές, καθώς και την προηγμένη ακαδημαϊκή εκπαίδευση. Παρέχουν στους ενδιαφερόμενους πρόσβαση στις γερμανικές και διεθνείς δημοσιεύσεις ερευνών από ξεχωριστούς ακαδημαϊκούς κλάδους. Στα πανεπιστήμια βοηθούν στο να είναι οι δημοσιεύσεις προσβάσιμες στο κοινό. Ο χρήστης έχει πρόσβαση σε εξειδικευμένα ακαδημαϊκά βιβλιογραφία και σε πληροφορίες σχετικές με το αντικείμενο μελέτης εντός της βιβλιοθήκης, στο γραφείο του και σε κάποιες περιπτώσεις και στο σπίτι του. Το απαραίτητο υλικό παρέχεται κάποιες φορές σε έντυπη μορφή και άλλες φορές μέσω δικτύων δεδομένων. Σταδιακά, οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες μεταφέρουν το έντυπο υλικό σε μια μορφή που θα μπορεί να ψηφιοποιηθεί. Παίζουν επίσης αποφασιστικό ρόλο στην πανεπιστημιακή διδασκαλία σε ό,τι αφορά τα θέματα της βιβλιοθήκης και της πληροφορίας. Παρέχουν υπηρεσίες στην ακαδημαϊκή υποδομή, χρησιμοποιώντας τις διαδρομές πρόσβασης που απαιτούνται από

τους χρήστες τους (π.χ. συνεργατικοί κατάλογοι βιβλιοθήκης, πύλες, βάσεις δεδομένων, υπηρεσίες διαδικτύου, πλατφόρμες εκμάθησης). Τελευταίο αλλά καθόλου αμελητέο, λειτουργούν ως ενεργή υπηρεσία πληροφοριών για τους επισκέπτες. Επιπλέον, πολλές πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες έχουν σημαντικές πολιτισμικές και ιστορικές συλλογές καθώς και άλλο ειδικό υλικό, τα οποία πρέπει να αναπτυχθούν, να συντηρηθούν, να γίνουν προσβάσιμα στους χρήστες και να παρουσιαστούν. Παράλληλα με αυτή τη λειτουργία, μια πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη μπορεί επίσης να λειτουργεί ως περιφερειακή ή κρατική βιβλιοθήκη. Μπορεί, επίσης, εντός του συστήματος να αναλάβει το ρόλο της διασφάλισης της διαπεριφερειακής παροχής βιβλιογραφίας στη Γερμανία, σε κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο ή εξειδικευμένο τομέα. Οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες συνεργάζονται με άλλα ιδρύματα στην ίδια πόλη. Είναι οργανωμένες βάσει μιας συνεργατικής δομής, τόσο εντός του ομοσπονδιακού κρατιδίου όσο και σε εθνικό επίπεδο και είναι πάρα πολύ καλά δικτυωμένες, ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν αποτελεσματικές και ολοκληρωμένες υπηρεσίες (π.χ. συμφωνίες για αγορές, άδειες για βάσεις δεδομένων, διακομιστές μέσων, κατάλογοι, δανεισμοί σε μεγάλες γεωγραφικές αποστάσεις, ηλεκτρονική παροχή εγγράφων, αρχειοθέτηση, περιφερειακή και εθνική διαθεσιμότητα). Αναπτύσσουν συνεχώς καινοτόμες υπηρεσίες που διευκολύνουν την ακαδημαϊκή εργασία για τους επισκέπτες τους, κάνοντάς τις συγχρόνως πιο ελκυστικές, χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικές μορφές δημοσίευσης – στο χώρο της βιβλιοθήκης και σε επίπεδο κράτους, αλλά και μέσω συνεργασιών στη Γερμανία και παγκοσμίως.

Δείκτες

1. Νομικές κατευθυντήριες οδηγίες για τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες

Η Νομοθεσία για την Ανώτατη Εκπαίδευση (Hochschulgesetz) αναφέρει τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες ως ιδρύματα. Τις περιγράφει ως το κεντρικό ίδρυμα κάθε πανεπιστημίου, για το οποίο είναι υπεύθυνη η διοίκηση του πανεπιστημίου. Περαιτέρω νομικές οδηγίες για τα πανεπιστήμια περιγράφουν τις παρακάτω βασικές αρμοδιότητες ως την ελάχιστη βάση για τη λειτουργία της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης: καλύπτει όλους τους φορείς και τις συλλογές των βιβλιοθηκών εντός του πανεπιστημίου. Έχει ευθύνη να παρέχει στο πανεπιστήμιο ακαδημαϊκή βιβλιογραφία και πληροφορία και της παρέχονται οι αναγκαίοι πόροι για να το κάνει. Οργανώνει τις εργασιακές διαδικασίες που σχετίζονται με αυτές τις αρμοδιότητες. Ο διευθυντής της βιβλιοθήκης έχει πανεπιστημιακό πτυχίο και εξειδίκευση ως βιβλιοθηκονόμος ή ισοδύναμη εμπειρία.

2. Χρηματοδότηση, δημιουργία συλλογών και άδειες

Η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη αποτελεί κεντρικό θεσμό του πανεπιστημίου, ο οποίος ως υποδομή συνεισφέρει σημαντικά στην επιτυχία της έρευνας και των σπουδών. Μελέτες δείχνουν ότι τα κονδύλια που επενδύονται από το κράτος σε κάποιο πανεπιστήμιο και στο σύστημα των βιβλιοθηκών του, σχετίζονται μεταξύ τους. Οι επιστημονικές κατατάξεις αποδεικνύουν ότι η αξιολόγηση αυτών που προσφέρει μια βιβλιοθήκη στους φοιτητές έχει κάποια επίδραση στην αξιολόγηση των ακαδημαϊκών αντικειμένων στα

πανεπιστήμια. Η ανάλυση των λειτουργικών στοιχείων έχει δείξει ότι το ποσοστό χρηματοδότησης για μια αποδοτική πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη από τον φορέα χρηματοδότησης ενός πλήρως λειτουργικού πανεπιστημίου, πρέπει να είναι τουλάχιστον 5% (προσωπικό και υλικά). Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, το ακριβές ποσοστό εξαρτάται από το μέγεθος και την οργάνωση του πανεπιστημίου. Αποφασιστικός παράγοντας για την αποδοτικότητα των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών είναι τα διαθέσιμα κονδύλια για τη δημιουργία συλλογών και για την αγορά αδειών. Το ύψος της χρηματοδότησης υπολογίζεται βάσει αναγνωρισμένων προτύπων απαιτήσεων για εξειδικευμένη βιβλιογραφία και πληροφορία που σχετίζεται με τα ακαδημαϊκά αντικείμενα. Στα πρότυπα αυτά λαμβάνονται υπόψη έρευνες αγοράς (ειδικά σε ό,τι αφορά τη σειρά που παρέχεται και τις τιμές), δείκτες ποιότητας και συμπεριφορές χρήστη σε κάθε αντικείμενο. Στο ετήσιο σύνολο θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των ερευνητών σε κάθε αντικείμενο και το επίπεδο εξειδίκευσης της έρευνας στο εν λόγω πανεπιστήμιο. Για να είναι ανταγωνιστική, η ετήσια συνολική χρηματοδότηση για την ακαδημαϊκή βιβλιογραφία και τις βάσεις δεδομένων απαιτείται να είναι τουλάχιστον ίση με αυτή που χορηγείται σε πανεπιστήμια με παρόμοιο φάσμα αντικειμένων και παρόμοιο μέγεθος. Η διαθεσιμότητα της πιο πρόσφατης γερμανικής και διεθνούς εξειδικευμένης βιβλιογραφίας είναι κρίσιμος παράγοντας για μια επιτυχημένη εργασιακή διαδικασία στα περισσότερα ακαδημαϊκά ζητήματα.

Ως αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης του κόστους της ερευνητικής βιβλιογραφίας και πληροφορίας κατά τα τελευταία 15 χρόνια, οι βιβλιοθήκες έχουν ήδη χάσει κάπως την αποτελεσματικότητά τους για τα πανεπιστήμια. Γι' αυτό το λόγο, παρέχεται μια ετήσια πρόσθετη χρηματοδότηση 5% για αγορές και άδειες, ώστε να αντισταθμίζεται η αύξηση των τιμών και να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των πανεπιστημίων. Οι αρνητικές συνέπειες των συναλλαγματικών διακυμάνσεων (για παράδειγμα, η διακοπή βάσεων δεδομένων και περιοδικών που παλαιότερα παρεχόταν) αντισταθμίζονται επιλεκτικά με πρόσθετη χρηματοδότηση. Η παροχή εξειδικευμένης βιβλιογραφίας στους φοιτητές είναι μια πρόσθετη απαίτηση μαζί με την παροχή βιβλιογραφίας για έρευνα. Η παροχή μιας ολοκληρωμένης σειράς ενημερωμένης βιβλιογραφίας και άλλων υλικών για τους φοιτητές αποτελεί βασική προϋπόθεση, ώστε να διασφαλιστεί ότι πάνω από 2 εκατομμύρια φοιτητές στη Γερμανία μπορούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους γρήγορα και αποτελεσματικά. Από οικονομική άποψη, οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες είναι σε θέση να παρέχουν τον απαραίτητο αριθμό σύγχρονων εξειδικευμένων εγχειριδίων, περιοδικών και αδειών βάσεων δεδομένων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις. Εάν αυξηθεί ο αριθμός των φοιτητών, θα αυξηθούν αναλόγως και οι πόροι.

3. Πρόσβαση κοινού

Η πιο σημαντική ομάδα-στόχος της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης είναι τα μέλη του αντίστοιχου πανεπιστημίου, και συγκεκριμένα οι φοιτητές και οι ερευνητές. Πέρα από αυτό το συγκεκριμένο σκοπό, οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες είναι επίσης ανοιχτές προς όλα τα μέλη του κοινού που θα ήθελαν να εργαστούν με τις ακαδημαϊκές συλλογές και τους πόρους. Ο φορέας χρηματοδότησης καλύπτει τα αναγκαία πρόσθετα έξοδα, ώστε να εκπληρώνεται αυτή η ευθύνη προς το κοινό.

4. Ώρες λειτουργίας και πρόσβαση στις υπηρεσίες

Οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες έχουν ώρες λειτουργίας φιλικές προς τον πελάτη, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και απογευματινές ώρες. Η κεντρική βιβλιοθήκη στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια είναι ανοιχτή τουλάχιστον 80 ώρες την εβδομάδα. Επίσης, οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες είναι προσβάσιμες και τα Σαββατοκύριακα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από την πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη και μεταδίδονται μέσω δικτύων δεδομένων είναι διαθέσιμες στους χρήστες χωρίς διακοπή από το σημείο της επιλογής τους, εφόσον δεν υπάρχουν συμβατικοί κανονισμοί που το απαγορεύουν.

5. Διαθεσιμότητα σταθμών εργασίας στη βιβλιοθήκη

Η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη είναι το κέντρο μελέτης του πανεπιστημίου. Παρέχει σταθμούς για ακαδημαϊκή εργασία στις εγκαταστάσεις της βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τις παρακάτω οδηγίες:

12-16 σταθμοί εργασίας ανά 100 φοιτητές στον τομέα των τεχνών

12-16 σταθμοί εργασίας ανά 100 φοιτητές στον τομέα των κοινωνικών επιστημών

08-12 σταθμοί εργασίας ανά 100 φοιτητές στον τομέα των επιστημών

06-08 σταθμοί εργασίας ανά 100 φοιτητές ιατρικής και μηχανολογίας.

Από αυτούς τους σταθμούς εργασίας υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στο εσωτερικό δίκτυο του πανεπιστημίου και στο διαδίκτυο.

6. Συμμετοχή στη διδασκαλία

Για να είναι επιτυχημένες οι σπουδές, είναι κρίσιμης σημασίας οι φοιτητές να μπορούν να ερευνούν γρήγορα την ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, να εκτιμούν κατά πόσο είναι σύγχρονη και σχετική, αλλά και να αξιολογούν τα αποτελέσματα της έρευνας για τη δική τους μελέτη (εργασίες σεμιναρίων, κατ' οίκον μελέτη, διατριβές). Οι «δεξιότητες πληροφορικής» αποτελούν βασικό προσόν για την έρευνα, τη διδασκαλία και τη μελέτη και θα πρέπει να γίνουν αναπόσπαστο στοιχείο του προγράμματος σπουδών για τους ακαδημαϊκούς κλάδους. Το προσωπικό της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία των φοιτητών – για παράδειγμα, μέσω διαλέξεων, σεμιναρίων, παρουσιάσεων στη βιβλιοθήκη, καθώς και μέσω της συνεισφοράς στο περιβάλλον ηλεκτρονικής εκμάθησης. Ο φορέας χρηματοδότησης παρέχει τα αναγκαία κονδύλια για αυτό, σε κάποιες περιπτώσεις συμπληρωματικά, ανάλογα με το σχέδιο. Εδώ λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη πρόσθετου προσωπικού στο βαθμό που απαιτείται.

7. Τυποποιημένο σύστημα αναζήτησης

Οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες ταξινομούν το υλικό με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο, σε σχέση με τις πασίγνωστες μηχανές αναζήτησης. Ο χρήστης πρέπει να είναι σε θέση να ερευνήσει τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στο σύστημα της βιβλιοθήκης, αλλά και μέσω δικτύων δεδομένων, χρησιμοποιώντας το

τυποποιημένο σύστημα αναζήτησης της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης. Ο φορέας χρηματοδότησης καλύπτει το συντονισμό των διαφορετικών αναφορών. Επίσης, χρηματοδοτεί καταλόγους παλιών συλλογών που μπορούν να διαβαστούν μέσω μηχανής και μέρη συλλογών για τις οποίες υπάρχουν παλιότερες μορφές αναφοράς (όπως καταλόγους καρτών και καταλόγους σε μορφή βιβλίου).

8. Διαδανεισμός και παράδοση εγγράφου

Η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη είναι συνδεδεμένη στο σύστημα διαδανεισμού της Γερμανίας. Συνήθως είναι σε θέση να παρέχει στον χρήστη τους τίτλους που έχει παραγγείλει από τις γερμανικές βιβλιοθήκες, εντός μίας εβδομάδας. Οι φορείς χρηματοδότησης διευκολύνουν την παράδοση των εγγράφων που υπόκεινται σε προστασία πνευματικών δικαιωμάτων με μια τυποποιημένη χαμηλή εφάπαξ χρέωση δημιουργού, κατά προτίμηση στο γραφείο του χρήστη. Με τον ίδιο τρόπο, ο φορέας χρηματοδότησης της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης χρηματοδοτεί τη γρήγορη και φτηνή παροχή βιβλιογραφίας, για επιστήμες και έρευνα, στα μέλη του πανεπιστημίου εντός των ιδρυμάτων τους στο βαθμό που απαιτείται.

9. Ηλεκτρονική δημοσίευση στο πανεπιστήμιο

Ο φορέας χρηματοδότησης δίνει τη δυνατότητα στις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες να παρέχουν υπηρεσίες για την υποδομή των ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων στα πανεπιστήμια, για τη διαχείριση της βιβλιογραφίας του μεμονωμένου χρήστη και για τη μακροπρόθεσμη παροχή των ηλεκτρονικά αποθηκευμένων ευρημάτων των ερευνών που έχουν κάνει τα μέλη του πανεπιστημίου. Για το σκοπό αυτό, παρέχει πόρους αξίας τουλάχιστον 2% του ετήσιου προϋπολογισμού για τη δημιουργία συλλογών και για άδειες.

10. Μετατροπή έντυπων έργων σε εκδόσεις δικτύου

Οι χρήστες των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών περιμένουν ότι οι βασικές πηγές, τα δεδομένα και τα στοιχεία είναι διαθέσιμα σε εκδόσεις πλήρους κειμένου online, για τις έρευνες και τις σπουδές τους. Αυτό ισχύει κυρίως για τα βιβλία και τα περιοδικά που υπήρχαν στη συλλογή παλαιότερα σε έντυπη μορφή. Επιπλέον, ο φορέας χρηματοδότησης παρέχει τους αναγκαίους πόρους, έτσι ώστε οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες να ψηφιοποιήσουν τη συλλογή τους και να την κάνουν προσβάσιμη. Για να γίνει αυτό, οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες συνεργάζονται και παρέχουν η μία στην άλλη ψηφιοποιημένο υλικό, εντός των όρων της νομοθεσίας. Επίσης, ο φορέας χρηματοδότησης παρέχει πρόσθετα κονδύλια για την πρόσβαση σε ψηφιοποιημένα έντυπα έργα, όπου απαιτείται νομική σύμβαση.

11. Ευθύνη για την πολιτισμική κληρονομιά

Είναι σύνηθες οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες να διαθέτουν πολύτιμο παλιό υλικό και ειδικές συλλογές, που σε κάποιες περιπτώσεις έχει διατηρηθεί για αιώνες και πρέπει να παραδοθεί στις μελλοντικές γενιές άθικτο. Για το σκοπό αυτό υπάρχουν εξειδικευμένες εργασίες – διάθεση του υλικού, προσεκτική συντήρησή του, αποκατάσταση, αναπαραγωγή και ψηφιοποίηση, προσβασιμότητα υλικού για τη βιβλιοθήκη και για

διαδανεισμό καθώς και παρουσίαση. Για όλες αυτές τις εργασίες απαιτείται σχεδιασμός και εφαρμογή. Ο φορέας χρηματοδότησης παρέχει πόρους για αυτό αξίας τουλάχιστον 3% επιπλέον του ετήσιου προϋπολογισμού για τη δημιουργία συλλογών και την αγορά αδειών.

12. Εξειδικευμένο προσωπικό βιβλιοθήκης

Οι εργασιακές διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών στην πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη απαιτεί εξειδικευμένη γνώση, από τη μια, και μια σαφή αίσθηση των προτιμήσεων των επισκεπτών, από την άλλη. Και τα δύο διδάσκονται στα ιδρύματα εκπαίδευσης των βιβλιοθηκονόμων. Τουλάχιστον το 75% του προσωπικού στις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες έχουν ειδική εκπαίδευση και πλήρη απασχόληση. Η βιβλιοθήκη διαθέτει ενεργή στρατηγική ανάπτυξης του προσωπικού. Οι κατάλληλες δυνατότητες για προηγμένη εκπαίδευση και ανάπτυξη, διασφαλίζουν την ποιότητα των υπηρεσιών καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Ο φορέας χρηματοδότησης παρέχει πόρους για προηγμένη εξειδίκευση, αξίας τουλάχιστον 3% επιπλέον του ετήσιου προϋπολογισμού για τα έξοδα προσωπικού (δεν περιλαμβάνονται οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης).

13. Κτίρια και εξοπλισμός

Τα ομοσπονδιακά κρατίδια πρέπει να εγγυώνται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο χρηματοδότησης με την υφιστάμενη ομοσπονδιακή/κρατική χρηματοδότηση για τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες. Ο φορέας χρηματοδότησης οργανώνει τα κτίρια και τον εξοπλισμό, σύμφωνα με τα βιομηχανικά πρότυπα για τα κτίρια και το λειτουργικό σχεδιασμό των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών. Ο φορέας χρηματοδότησης καλύπτει το πληροφοριακό σύστημα της βιβλιοθήκης στο πανεπιστήμιο, ως πυρήνα της τεχνολογίας των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, ο οποίος πρέπει να ανταποκρίνεται στα πιο σύγχρονα πρότυπα της τεχνολογίας.

14. Συνεχείς βελτιώσεις των υπηρεσιών

Η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη βελτιώνει συνεχώς τις υπηρεσίες της και τις αναπτύσσει λαμβάνοντας υπόψη τους χρήστες της. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιούνται αξιολογήσεις που παρέχονται από τη διαχείριση του πανεπιστημίου, αλλά και αξιολογήσεις που δίνονται από τους χρήστες της βιβλιοθήκης, οι οποίοι ερωτώνται τακτικά σχετικά με τις υπηρεσίες (για παράδειγμα, κάθε δύο χρόνια), καθώς και αποτελέσματα από κατατάξεις και δοκιμές επίδοσης. Ο φορέας χρηματοδότησης καλύπτει τις αναγκαίες βελτιώσεις, παρέχοντας πόρους.